

Določanje zaščitnih zasebnih kmetij

Po novem zakonu o dedovanju kmetijskih zemljišč in kmetij, je dedovanje kmetij in kmetijskih zemljišč urejeno po posebni pravni ureditvi. Po tem zakonu je določeno splošno dedovanje kmetijskih zemljišč in še posebno dedovanje kmetijskih zemljišč in kmetij.

Namen zakona o dedovanju kmetij je, da preprečuje drobitev kmetijskih gospodarstev — kmetij z namenom, da se ustvarjajo možnosti za smotno izkoriščanje kmetijskih zemljišč. Zato bodo kmetije, ki ustrezajo določenim kriterijem z odlokom Skupščine občine pred delitvijo zaščitene in jih bo lahko dedoval en sam dedič.

Kmetije bodo izbrane po posebnih merilih, katera so prilagojena prilikam v naši občini.

Poleg miril za odbiro kmetij, objavljamo tudi kratek povzetek zakona.

DOLOČANJE ZAŠČITENIH ZASEBNIH KMETIJSKIH GOŠPODARSTEV — KMETIJ

Zakon o dedovanju kmetijskih zemljišč in kmetij določa v 3. členu opredelitev zasebnega kmetijskega gospodarstva — kmetije.

Kmetija je po tem zakonu tista kmetijska in gozdna gospodarska enota, ki zagotavlja lastniku s kmetijsko in drugo z njo povezano dejavnostjo primerno preživljanje ter jo je kot tako določila občinska skupščina z odlokom na predlog kmetijske zemljiške skupnosti (5. člen zakona o kmetijskih zemljiščih, Ur. l. SRS št. 26/73) in krajevne skupnosti.

Zakon ureja dedovanje kmetijskih zemljišč in kmetij. Ta posebna pravna ureditev velja za dedovanje kmetij, ki so po zakonu zaščitene. Obstaja pa še vedno tudi splošno dedovanje, ki je urejeno po zakonu o dedovanju (Ur. l. SFRJ št. 42/65).

Zakon želi z zaščito kmetij preprečevati drobitev določenih kmetij. Z drobitvijo je ogroženo smotno izkoriščanje kmetijskih in gozdnih zemljišč ter izkoriščanje drugih proizvodnih kapacitet kmetije. Načela določbe, ki preprečujejo drobitev kmetij, so prikazana v 5. členu zakona, ki določa, da kmetijo deduje praviloma en sam dedič.

Zakon želi omejiti prehod zemljišča v last tistih, ki zemlje ne obdelujejo. Prav zato lahko kmetijo, kakršno opredeljuje zakon, deduje samo tisti dedič, ki ima namen obdelovati kmetijska zemljišča z osebnim delom. Prednost pa ima tisti dedič, ki je tak namen že pokazal.

Zakon omogoča prevzem kmetije pod pogoji, ki dediča kmetije preveč ne obremenjujejo. Pogoji za prevzem kmetije, ki je zaščitena so ugodnejši, kot po določilih zakona o dedovanju. Izplačilo, ki ga mora po zakonu o dedovanju izplačati tisti dedič, kateri prevzame vso zapuščino, je nujni ali dedni delež.

Zakoniti dedni delež je zmanjšan na nujni delež po zakonu o dedovanju, pri čemer se v ta dedni delež vštejejo tudi izdatki in darila. Roki za izplačilo teh dednih deležev so so-

razmerno dolgi in odvisni od gospodarske zmožnosti kmetije.

Osnovni namen zakona je, da se ustvarijo možnosti za smotno uporabljanje kmetijskih zemljišč in v tem, da se ustvarijo pogoji za krepitev proizvodnega sodelovanja med kmeti in organizacijami združenega dela.

Za določanje zaščitnih kmetij sta po zakonu pooblašteni kmetijska zemljiška skupnost in krajevne skupnosti, ki po opravljeni javni razpravi po krajevnih skupnostih s sodelovanjem družbenopolitičnih organizacij predložita občinski skupščini tiste kmetije, ki ustrezajo določenim merilom.

Merila, po katerih bodo opredeljene kmetije kot zaščitene, so prirejena tako, da bodo najbolj ustrezala namenu, ki ga želi doseči zakon in občinska politika.

Splošno merilo je zasnovano predvsem na ekonomski sposobnosti kmečkega gospodarstva, ki naj zagotovi lastniku s kmetijsko ali drugo in z njo povezano dejavnostjo primerno preživljanje. Posebna merila, ki se nanašajo na ekonomske, prostorske in splošne družbene dejavnike, pa dajejo možnost, da se upoštevajo tudi posebne razmere vsakega kmečkega gospodarstva.

Primerno preživljanje, ki naj ga kmetija zagotovi lastniku s kmetijsko in ali drugo z njo povezano dejavnostjo, je splošno merilo za zaščiteni kmetijo, kar pomeni ustvaritev delovnega mesta dediču — prevzemniku kmetije in ga tako izenačuje z delavci v združenem delu.

Dohodek, ki omogoča primerno preživljanje kot splošno merilo, izvira iz kmetijske in iz s kmetijstvom povezanih dejavnosti, kar pa seveda ne pomeni, da lastnik oziroma dedič — prevzemnik, ne bi mogel imeti še drugih dohodkov.

Pri določanju zaščitnih kmetij je na prvem mestu treba upoštevati ekonomski kriterij. Ekonomske možnosti kmetije bi lahko opredelili naslednji kazalci:

1. zemlja,
2. dohodek,
3. vrednost stavb in opreme,
4. položaj kmetije v prostoru.

Vsi dejavniki pa so medsebojno močno povezani in tvorijo celoto. Kmetijska zemljišča so osnovna vse kmetijske proizvodnje. Zemlja, ki je oplemenitena z delom, pa daje dohodek obdelovalcu in družbi. Potrebno je ugotoviti minimalni obseg kmetijskih zemljišč, ki bi lastniku ob primerno intenzivni obdelavi še dajal primeren dohodek za preživljanje.

Pri današnji stopnji intenzivnosti izrabe kmetijskih zemljišč bi morala kmetija, ki bi zagotovila lastniku primerno preživljanje, obsegati v ravninskih predelih od 1 do 3 ha kmetijskih površin, v višjih legah pa od 3 do 5 ha. Vendar bo potrebno pri določanju minimalnega obsega kmetijskih zemljišč za zaščitene kmetije upoštevati še druge okoliščine.

Dohodek kmetije ni odvisen od velikosti zemljiške posesti kmetije, temveč je v največji meri odvisen od vloženega dela in produktivnosti. Tu bi lahko upoštevali le nek poprečen dohodek, ki bi ga lahko dala kmetija ob primerno intenzivni obdelavi.

Zelo važna je pri zaščiti kme-

cije vrednosti stavb in opreme. Kmetije, ki imajo vložena sredstva v opremo in zgradbe le za kmetijsko proizvodnjo, je potrebno zaščititi.

Poleg splošnega merila določa zakon še posebna merila, ki jih je potrebno upoštevati pri določanju kmetij. Taka posebna merila so:

— položaj kmetij glede na uporabnost prostora (občinski prostorski načrt);

— ogroženost smotnega izkoriščanja kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki bi nastala zaradi drobitve kmetije;

— možnost proizvodnega sodelovanja z organizacijami združenega dela;

— ohranitev kmetij glede na varstvo okolja, pomembnost za splošni ljudski odpor, njihovo ohranitev tudi zaradi zgodovinskih ter kulturnih razlogov in podobno.

Pri odločanju kmetij je nujno treba upoštevati prostorski načrt. Ta opredeljuje zemljišča, ki so trajno namenjena za kmetijsko uporabo in katerih namembnost se praviloma ne sme spreminjati. Prostorski načrt definira namensko porazdelitev površin, zagotavlja smotno gospodarjenje z zemljišči. Zato je prostorski načrt osnovno izhodišče pri določanju kmetij. Kmetija je lahko zaščitena, če leži na zemljišču, ki je s prostorskim načrtom namenjeno za kmetijsko in gozdno proizvodnjo.

S stališč smotnega izkoriščanja kmetijskih in gozdnih zemljišč je potrebno zaščititi zaokrožene kmetije, razen če ne gre za zaokrožitev druge, perspektivnejše kmetije. Vse preusmerjene kmetije in tudi tiste, ki imajo možnost preusmeritve, je praviloma po-

trebno zaščititi. Specializacija kmetij je sestavni del procesa modernizacije zasebnega kmetijstva in rezultat družbenega interesa, da se prostor ohrani naseljen in gospodarsko aktiven ter da se na tem prostoru zagotovi tudi ustrezni tržni viški kmetijskih proizvodov. Kmetije lahko združujejo sredstva in delo med seboj in s kmetijskimi organizacijami združenega dela. Trajnejše gospodarsko sodelovanje je urejeno s posebno pogodbo, kar je treba upoštevati pri določanju kmetij. Kmetije, ki trajno proizvodno sodelujejo s kmetijsko organizacijo združenega dela in tiste, ki so članice proizvodnih skupnosti, je treba zaščititi.

Z vidika ohranjanja kulturnega prostora in smotne izrabe kmetijskega prostora je potrebno zaščititi vse samotne hribovske kmetije. Za to je podan

družbeni interes, predvsem zaradi potreb splošnega ljudskega odpora, tudi zaradi kulturnih in zgodovinskih razlogov.

Vse te kriterije in merila bi morali upoštevati pri individualnem določanju kmetij.

Kmetije tako niso določene enkrat za vselej, temveč so podvržene stalni reviziji.

Občinska skupščina lahko na podlagi zemljiške skupnosti in krajevnih skupnosti odloči, da se določijo kot zaščitne kmetije tudi take, ki doslej niso imele takega statusa ali pa se nekaterim ta pravica odvzame. Take spremembe so odvisne od tega, ali kmečko gospodarstvo ob reviziji obveznega odloka občinske skupščine izpolnjuje merila za določitev kmetij ali ne.

Občinska skupščina bo odlok po potrebi, najmanj pa vsakih pet let pregledala in uskladila.

MERILA ZA DOLOČANJE ZAŠČITENIH KMETIJ

Po 3. členu zakona o dedovanju kmetijskih zemljišč je kmetija kmetijska in gozdna gospodarska enota, ki zagotavlja lastniku s kmetijsko in drugo z njo povezano dejavnostjo primerno preživljanje. Za primeren dohodek se šteje dohodek, ki dosega najmanj višino poprečnega osebnega dohodka polkvalificiranega delavca v združenem delu na področju kmetijske dejavnosti ali ima pogoje,

da ga doseže.

Pri določanju kmetij bomo upoštevali:

I. EKONOMSKA MERILA

1. kmetije, katerih zemljišča ležijo na območju, ki so s prostorskim načrtom predvidena za kmetijsko proizvodnjo.

2. vse perspektivne kmetije, ki so že preusmerjene ali bodo preusmerjene po srednjeročnem načrtu kmetijskih in gozdnih

organizacij;

3. kmetije, ki sicer še niso vključene v kooperacijo po pogodbah o trajnem sodelovanju, a imajo izgled, da bodo postale preusmerjene kmetije z ustreznim dohodkom;

4. kmetije, ki imajo v ravninskem predelu KD višji od 3.000,00 din, v hribovitih predelih 2.000,00 din;

5. vse kmetije, ki so že specializirane v proizvodnji. Te so lahko tudi manjše, če imajo trajne nasade ali se intenzivno bavijo z vrtnarstvom;

6. kmetije, ki so že urejene ali pa bodo ter imajo vse pogoje, da poleg kmetijske dejavnosti lahko razvijajo kmečki turizem;

7. kmetije, katerih lastniki bodo v javni razpravi zaprosili sami, da bodo njihove kmetije zaščitene, pod pogojem, da kmetija izpolnjuje ekonomske pogoje samostojnega preživljanja kmečke družine;

II. SPLOŠNA DRUŽBENA MERILA

1. vse kmetije, ki trenutno v celoti še ne izpolnjujejo ekonomskih pogojev za samostojen obstoj preživljanja kmečke dru-

žine, vendar imajo mlajšega gospodarja ali mladega naslednika, ki ima namen ostati na kmetiji ter ima možnost povečanja zemljišč z nakupom ali najemom ali pa obstaja možnost dohodka na osnovi kmetijske ali gozdne proizvodnje ali kmečkega turizma;

2. vse kmetije, ki so zaradi svoje lege pomembne za ljudsko obrambo;

3. vse kmetije, ki so iz zgodovinskih ali narodopisnih ter kulturnih razlogov pomembne za ohranitev kot celotne kmetije in bi na podlagi dedovanja izgubile zgoraj omenjeni značaj;

III. PROSTORSKA MERILA

1. vse kmetije, ki so pomembne zaradi varstva najboljših kmetijskih kompleksov, varstva okolja in podobno. Z zaščito kmetij, ki imajo zemljo v najugodnejših zaokroženih kmetijskih kompleksih, je omogočiti varstvo kmetijskega prostora in onemogočiti spremembo namembnosti zemljišč (stanovanjske gradnje, vikendi itd.).

IZVRŠNI ODBOR

kmetijske zemljišče skupnosti občine Ljubljana-Moste-Polje

Danes še sadimo, kaj pa jutri — bo še njiva?

ZA LJUBLJANSKE CESTE

USTANOVLJENA JE SAMOUPRAVNA INTERESNA SKUPNOST ZA URESNIČEVANJE 10-LETNEGA PROGRAMA IZGRADNJE LJUBLJANSKIH CEST

29. oktobra je bila prva seja skupščine SIS za uresničevanje 10-letnega programa izgradnje cestnega omrežja mesta Ljubljana. Do ustanovitve je prišlo na pobudo mestnih družbenopolitičnih organizacij in po sklepu skupščine mesta Ljubljana, da bi tako čim uspešneje uresničili 10-letni program izgradnje cest, katerega po sprejetem samoupravnem sporazumu sofinancirajo delavci v združenem delu in občani v krajevnih skupnostih. To je ena prioriteta nalog na področju infrastrukture mesta Ljubljana, ki je izrednega družbenoekonomskega pomena za nadaljni razvoj Ljubljane in tudi širše regije.

Gre tudi za velika sredstva, katera združujejo delavci na podlagi samoupravne odločitve, ki so jo s samoupravnim sporazumom uzakonili v obveznosti. Zatorej gre za veliko moralno politično pa tudi materialno odgovornost pred delavci, ki so se solidarno odločili za združevanje sredstev. Ustanovljena samoupravna interesna skupnost je zato najboljše zagotovilo, da

bo ta program po obsegu in v predvidenem času tudi uresničen.

Na prvi (ustanovni) seji skupščine SIS, katere predsednik je postal dipl. pravnik Janez Zemljarič, so obravnavali tudi določanje izvajanja 10-letnega programa izgradnje cestnega omrežja mesta Ljubljana.

Za lažji pregled naj obnovimo, da so bili za financiranje 10-letnega programa podpisani naslednji dokumenti:

— dogovor o sofinanciranju programa med skupščino mesta Ljubljana in republiško skupnostjo za ceste. RSC zagotavlja 76 % udeležbe pri gradnji obvoznih cest in 50 % udeležb pri gradnji vpadnic—magistralnih cest. Dogovor je bil podpisan 5. februarja letos;

— družbeni dogovor o združevanju sredstev za financiranje programa, ki so ga podpisale vse ljubljanske občinske skupščine in mestna skupščina in s katerim se združuje 60 % sredstev od prispevka za uporabo mestnega zemljišča in od pristojbin za registracijo mestnih vozil ter

odstopljenega prispevka od prodaje bencina. Družbeni dogovor je bil podpisan 5. februarja letos;

— samoupravni sporazum o združevanju sredstev temeljnih organizacij združenega dela s področja gospodarstva. Podpisniki združujejo 3,5 % od ostanka dohodka, to je od sredstev, ki jilo TOZD za zaključnim računom odvajajo v poslovni sklad, v rezervna sredstva in v sklad skupne porabe. Podpisovanje na tem področju še ni zaključeno. Največ nepodpisanih sporazumov je v občini Center, in sicer skupaj 46: 10 TOZD železniškega gospodarstva, 3 TOZD Iskra, 3 TOZD Slovenjale, 3 TOZD s področja komunalnih dajatev ter 7 OZD s področja bančništva, zavarovalništva.

V naši občini je od 74 TOZD podpisalo sporazum 69, kar je 93 odstotkov; slabše je še v občini Bežigrad in Center.

Do 9. septembra 1975. leta je bilo namensko vloženih

27.301.412,95 dinarjev. Združevanje sredstev TOZD ne poteka redno. Vzrok za to je predvsem v tem, da TOZD v zaključnih računih zaleto 1974 te obveznosti niso predvidele, SDK pa ni dovolila izplačila teh obveznosti za leto 1975. Zato je izvršni svet skupščine mesta Ljubljana v soglasju z SDK predložil podpisnikom varnane možnosti poravnane nastalih obveznosti. Akcija v tej smeri že poteka. DELA ŽE TEČEJO

DELA ŽE TEČEJO

Idejni načrt so izdelali za celoten program cestnega omrežja. Posebej pa sprejemajo ukrepe za izvršitev prve faze. Gradnja podhoda na Drenikov c. teče, v teku so dela in priprave zemljišča za gradnjo I. etape Karlovskega mostu — začetek del je predviden v decembru letos. Za Celovško cesto, Prešernovo cesto, obvoznico Črnuče—Dolgi most, kar spada še v I. fazo 10-letnega programa, pa so priprave v predlokalizacijski fazi.

S. G.

ZDRUŽENJE SAMOSTOJNIH OBRTNIKOV Zadruga 9 Ljubljana-Moste

OBVESTILO

Združenje samostojnih obrtnikov obvešča svoje člane, da po želji nudi pomoč pri sestavi nove delavne pogodbe. Informacije dobite v društveni pisarni Zadruga 9, vsako sredo od 18. do 20. ure ali po tel. 42-917.

POSNEMAJMO

Predsedstvo skupščine občine je doslej imelo svoje redne seje vsako sredo ob 71 uri zjutraj. Sedaj pa so se člani predsedstva odločili za seje zunaj delovnega časa — vsak ponedeljek ob 16.30. Tudi to je — sicer droben, vendar — prispevek k stabilizaciji.